

Vägledning för säkerhet vid dyktjänster

Vägledning för säkerhet vid dyktjänster
Konsumentverket 2013. Reviderad 2018

Ansvarig handläggare: Maria Lindstedt

Innehåll

1	Bakgrund.....	6
2	Information som ska ges till deltagare vid erbjudande av dyktjänster	7
2.1	Information som ska ges till deltagare före genomförande av dyktjänster	7
2.2	Information som ska ges till deltagare i direkt samband med dyk eller dykövningar	7
3	Säkerhet och övervakning av elever vid dykutbildning	8
3.1	Övervakning av elever vid dykövningar	8
3.2	Kompletterande övningar vid grundkurs.....	8
4	Skriftliga säkerhetsrutiner och egenkontroll	9
4.1	Skriftliga säkerhetsdokument som bör finnas	9
4.2	Dokumenterad egenkontroll	9
	Bilagor	1

1 Bakgrund

Konsumentverket ansvarar för tillsynen av säkerheten vid fritidsdykning. I uppdraget ingår även insatser för att öka kunskapen hos tjänsteleverantörer om deras ansvar att tillhandahålla en säker tjänst. Denna vägledning har arbetats fram med syfte att vägleda tjänsteleverantörer inom fritidsdykning att uppnå en hög skyddsnivå för konsumenter och att minska antalet olyckor.

Enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) ska varor och tjänster som näringsidkare erbjuder till konsumenter vara säkra. För att bedöma om säkerhetskravet är uppfyllt använder sig Konsumentverket bland annat av de säkerhetskrav som tas upp i standarder, rekommendationer inom EU och god sed inom området. Bedömning görs också med hänsyn till den skyddsnivå som konsumenten rimligen kan förvänta sig.

Inom fritidsdykning finns ett antal europastandarder som tar upp säkerhetskrav vid dykutbildning samt övriga dyktjänster, t ex dykutfärder. I bilaga 1 finns en förteckning över publicerade standarder inom området.

Vägledningen utgår från de säkerhetskrav som anges i standarderna för fritidsdykning och från produktsäkerhetslagens krav. Vägledningen består av tre delar.

- Information som ska ges till deltagare vid erbjudande av dyktjänster.
- Säkerhet och övervakning av elever vid dykutbildning.
- Skriftliga säkerhetsrutiner och egenkontroll.

Ansvar för att tillhandahålla en säker tjänst ligger hos den leverantör som erbjuder tjänsten. Detta innebär att om tjänsteleverantören använder sig av inhyrda instruktörer eller inhyrda näringsidkare som arbetar i företagets namn, ligger ändå ansvaret hos företaget.

2 Information som ska ges till deltagare vid erbjudande av dyktjänster

2.1 Information som ska ges till deltagare före genomförande av dyktjänster

- Villkoren som gäller för leverans av tjänsten
- Förkunskaper och kvalifikationer som behövs för att deltagaren ska kunna tillgodogöra sig tjänsten
- Utrustningskrav, vad som ingår i tjänsten och vilken utrustning deltagaren själv ska tillhandahålla
- Kostnader för deltagaren
- Försäkringsvillkor
- De specifika tänkbara lokala förhållanden som kan råda speciellt med avseende på sikt och vattentemperaturer, och relevant utrustning för tänkbara förhållanden
- Lagkrav, såsom produktsäkerhetslagen, och andra krav som finns gällande den specifika tjänsten

Följande information ska dessutom lämnas när tjänsten innefattar utbildning av fritidsdykare

- Omfattningen av utbildningen och vilken kompetens eleven att får efter genomförd certifiering
- Vilka olika kursmoment som ingår
- Att certifiering kräver att eleven, med godkänt resultat, genomför de teoretiska och fysiska kunskapsprov som aktuell kursplan anger
- Inom vilka begränsningar eleven erhåller kompetens att dyka efter genomförd utbildning
- Att ett register med elevens personuppgifter kommer att föras

2.2 Information som ska ges till deltagare i direkt samband med dyk eller dykövningar

Före varje dyk eller dykövning ska en komplett dyk- och dykplatsgenomgång genomföras rörande organisation, säkerhet och nödfallsrutiner innehållande minst följande information:

- Presentation av personal och deras respektive funktion i samband med dyket samt vem som är dykansvarig
- Sammansättning av dykparen, eller sammansättning av dykgruppen
- Vad som förväntas av varje deltagare
- Nödfallsrutiner i samband med aktuellt dyk
- Vilka begränsningar som gäller för dykdjup och dyktid

3 Säkerhet och övervakning av elever vid dykutbildning

3.1 Övervakning av elever vid dykövningar

Dykinstruktören har ansvar för övervakningen av eleverna. För att underlätta övervakningen bör instruktören använda sig av extra säkerhetsdykare.

Säkerhetsdykaren ska, förutom att hjälpa till med övervakning av elever, även fungera som en parkamrat till instruktören. Med säkerhetsdykare avses en erfaren dykare med räddningsutbildning och minst 15 timmars dyktid.

Övervakning vid ytan, i form av en fysisk person på land eller i båt, ska alltid finnas vid träningsdyk utomhus.

Övervakning vid grundkursutbildning

Oavsett om dyket sker i skyddat eller öppet vatten ska instruktören begränsa antalet elever så att övervakningen av elever kan ske på ett säkert sätt.

Instruktören får ha högst fyra elever vid en dykövning i öppet vatten. Vid övningar i öppet vatten och vid fler än två elever ska det dessutom, förutom instruktören, alltid finnas en säkerhetsdykare i vattnet. För att undvika separation av dykparen ska eleverna noggrant tränas i att dyka nära varandra med goda pardykningsrutiner. Vid dykövningar i skyddat vatten ska det alltid finnas en instruktör närvarande i vattnet för övervakning av elever.

Övervakning vid vidareutbildning av redan certifierade grundkursdykare

Vid det första utedyket i utbildningen ska det vid fler än fyra elever, förutom dykinstruktören, alltid finnas minst en säkerhetsdykare tillgänglig på dykplatsen. Dyk till större djup än 20 meter får ske först efter det att eleverna bedömts ha de förkunskaper och färdigheter som krävs. För övervakning av elever vid dyk till större djup än 20 meter ska det i övningsområdets omedelbara närhet, förutom dykinstruktören, alltid finnas minst en säkerhetsdykare i vattnet.

3.2 Kompletterande övningar vid grundkurs

Övningar med avvägning och flytkraftskontroll ingår i utbildningen. Dessa ska genomföras till dess att instruktören bedömer att eleverna klarar avvägningen i vattnet. Eleverna bör kontinuerligt öva på avvägning. Övningar som ingår i kursen bör därför om möjligt genomföras med korrekt flytkraftskontroll. Dykinstruktören bär ansvaret att kontrollera att eleverna är rätt avvägda under dyken.

Om utrustningskonfigurationen tillåter ska eleverna vid ett flertal tillfällen träna på att dumpa sitt viktsystem. Om viktsystemet inte går att dumpa ska konfigurationen ha två system som är oberoende av varandra för att skapa positiv flytkraft.

4 Skriftliga säkerhetsrutiner och egenkontroll

Tjänsteleverantören bör bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete med syfte att kontinuerligt förbättra säkerheten och minska risken för skadefall. Grunden för säkerhetsarbetet ska vara de risker som finns i verksamheten. Säkerhetsarbetet ska bland annat bestå av:

- ✓ riskbedömning
- ✓ framtagande och löpande anpassning av skriftliga rutiner
- ✓ återkommande säkerhetskontroller
- ✓ uppföljning av incidenter och olyckor
- ✓ rutiner för att säkerställa att personal (även inhyrd personal) har tillräcklig kompetens och är införstådda med de säkerhetsrutiner och säkerhetsregler som finns för verksamheten

4.1 Skriftliga säkerhetsdokument som bör finnas

- Kontaktuppgifter till den som har det övergripande säkerhetsansvaret och förteckning över personal, deras kompetens och ansvarsområde
- Skriftliga säkerhetsrutiner för att förebygga riskerna
- Dokumentation och uppföljning av incidenter och olyckor
- Krishanteringsplan
- Nödfallsplan

4.2 Dokumenterad egenkontroll

Tjänsteleverantören bör upprätta en skriftlig rutin för sin egenkontroll och dess dokumentation. Egenkontrollen ska baseras på den verksamhet som bedrivs och i förekommande fall bestå av:

- Journal för service, underhåll och funktionstester av utrustning som används vid uthyrning
- Användningsdagbok vid uthyrning av utrustning
- Driftsjournal till kompressorn och intyg av luftanalyser
- Elever och deltagares personuppgifter samt deras erfarenhetsstatus och hälsostatus
- Rutiner för rapportering till myndigheter i samband med olyckor

Bilagor

Förteckning över standarder inom SIS TK 388 Fritidsdykning

- SS-EN 14153-1:2003 Fritidsdykning – Säkerhetsrelaterade minimikrav vid utbildning av fritidsdykare. Del 1: Nivå 1 - Assisterad dykare
- SS-EN 14153-2:2003 Fritidsdykning – Säkerhetsrelaterade minimikrav vid utbildning av fritidsdykare. Del 2: Nivå 2 - Grundkurs dykare
- SS-EN 14153-3:2003. Fritidsdykning – Säkerhetsrelaterade minimikrav vid utbildning av fritidsdykare. Del 3: Nivå 3 – Dykledare
- SS-EN 14113-1:2004. Fritidsdykning – Säkerhetsrelaterade minimikrav vid utbildning av dykinstruktörer. Del 1: Nivå 1.
- SS-EN 14113-2:2004. Fritidsdykning – Säkerhetsrelaterade minimikrav vid utbildning av dykinstruktörer. Del 2: Nivå 2
- SS EN 14467:2004. Krav för utövande och tillhandahållande av tjänster

Konsument
verket • KO